
Az azonos neműek sérelmére elkövetett nemi deliktumok sértettjei, mint különleges bánásmódot igénylő személyek a büntetőeljárásban

Gáspár Zsolt*

A büntető eljárásjogi kodifikáció eredményeként a sértettek büntetőeljárásban betöltött szerepe kardinális változásokon ment keresztül. A folyamat szükségképpen kihatott a különleges bánásmódot igénylő személyek helyzetére is, mely személyek védelmére a jogalkotó nagy hangsúlyt helyezett. Előfordulnak azonban olyan helyzetek, amikor a túlzott szabályozás kontraproduktívá válik. A tanulmány egy marginalizált csoportot érintő negatív hatást fejt ki egy ilyen rendelkezés elemzésén keresztül.

Kulcsszavak: különleges bánásmód, nemi deliktumok, nemi identitás, büntetőeljárás

Victims of same-sex sexual offences as persons requiring special treatment in criminal proceedings

As a result of the codification of criminal procedure law, the role of victims in criminal proceedings has undergone cardinal changes. The process has necessarily affected the situation of persons requiring special treatment, the protection of which the legislator has placed great emphasis on. However, there are situations where excessive regulation becomes counterproductive. The study examines the negative impact of such a provision on a marginalized group.

Keywords: special treatment, sexual crimes, sexual identity, criminal proceedings

<https://doi.org/10.32980/MJSz.2026.1.39>

1. Bevezetés

A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség fejlesztésének keretében 2012-ben látott napvilágot az Európai Parlament és a Tanács 2012/29/EU irányelve¹, mely új szabályrendszert teremtett az

* Egyetemi adjunktus, Nemzeti Közszerológati Egyetem, Rendészettudományi Kar, Büntetőeljárás-jogi Tanszék. Óraadó, Pécsi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Kriminológiai és Büntetés-végrehajtási Jogi Tanszék.

¹ Az Európai Parlament és a Tanács 2012/29/EU IRÁNYELVE (2012. október 25.) a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról és a

áldozatvédelem területén. A sértettek – különösen a gyermekkorúak – eljárási védelmének erősödése ezzel párhuzamosan a 'gyermekbarát/gyermekközpontú igazságszolgáltatás' szemléletének előtérbe kerülésével is összekapcsolódik, amely a jogalkalmazói attitűdben és az eljárási megoldásokban egyaránt fokozott érzékenységet vár el.² Habár már korábban is születtek uniós aktusok e területen³, az irányelv jelentős újításokat hozott a bűncselekmények áldozatainak védelme érdekében. Ennek érdekében az irányelv olyan minimumszabályokat állapít meg, melyek lényegében a tagállami jogalkotás keretét, valamint a jogközelítést hivatottak biztosítani, az egyes tagállamok ugyanakkor ezektől – szigorúbb jogszabályok megalkotásával – eltérhetnek.

Az irányelv 4. fejezete tartalmazza az áldozatok védelmére és a specifikus védelmi szükségletekkel rendelkező áldozatok elismerésére vonatkozó követelményeket. Ezen belül is a fejezet 23. cikke rögzíti a specifikus védelmi szükségletekkel rendelkező áldozatok számára rögzítendő szabályokat a büntetőeljárásban. Az (1) bekezdés d) pontja értelmében a bűnügyi nyomozások során a szexuális erőszak, a nemi alapú erőszak és a hozzátartozók közötti erőszak áldozatainak valamennyi kihallgatását – kivéve, ha azt ügyész vagy bíró végzi – az áldozattal azonos nemű személy kell, hogy végezze, ha az áldozat úgy kívánja, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti a büntetőeljárást.

Noha ezen rendelkezések már a régi Be.⁴ idején átültetésre kerültek a hazai jogrendszerbe⁵, az igazi változást az új büntetőeljárásjogi törvényünk kodifikációja⁶ jelentette. A Be. ugyanis a különleges bánásmódot igénylő személyekre vonatkozó egyes rendelkezéseket átrendezte, azokat – a korábbi szabályozással szemben – egységes szerkezetbe foglalja.⁷ Az új szabályozás számos előnye mellett akadnak azonban olyan intézkedések, melyek kontraproduktívak vagy már meghaladott feltevéseken alapulnak. Ezutóbbiak közé tartozik többek között az azonos nemű kihallgató személyére vonatkozó követelmény.

Jelen tanulmány a hatályos szabályozást hivatott áttekinteni, abból a célból, hogy az uniós irányelv transzpozíciójának vizsgálata, valamint más tagállamok megoldásaival való összevetése által értékelje azt, valamint de lege ferenda javaslatot szolgáltatson a jogalkotás számára.

2001/220/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról

² Vári Vince: A gyermekbarát igazságszolgáltatás büntetőjogi és rendőrségi vonatkozásai. *Magyar Rendészet* 13 (2013), 3–4., 71–95. o.

³ Például a 2001/220/IB kerethatározat vagy a Stockholmi Program

⁴ 1998. évi XIX. törvény a büntetőeljárásról

⁵ Átültette a 2015. évi CLI. törvény a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról és a 2001/220/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról szóló, 2012. október 25-i 2012/29/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv átültetése érdekében szükséges egyes törvények módosításáról

⁶ 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról

⁷ Kiss Anna: A különleges bánásmód (leg)új(abb) szabályai a büntetőeljárásban. *Miskolci Jogi Szemle: A Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának Folyóirata* 16 (2021), 5., 286. o.

2. A nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények sértettjeire vonatkozó, a különleges bánásmód körébe tartozó hazai szabályozás

A Be. 82. § rögzíti, hogy mérlegelés és külön döntés szüksége nélkül különleges bánásmódot igénylő személynek minősül ad a) a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy, ad b) a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló törvényben meghatározott fogyatékos személy, és az is, aki ilyennek minősülhet, valamint ad c) a nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmény sértettje.

A nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények a Btk. XIX. fejezetében kaptak helyet, mely a következő tényállásokat rögzíti:

- szexuális kényszerítés (Btk. 196. §),
- szexuális erőszak (Btk. 197. §),
- szexuális visszaélés (Btk. 198. §)
- vérfertőzés (Btk. 199. §),
- kerítés (Btk. 200. §),
- prostitúció elősegítése (Btk. 201. §),
- kitartottság (202. §),
- gyermekprostitúció kihasználása (Btk. 203. §),
- gyermekpornográfia (204. §),
- szeméremszétsétség (205. §).

A nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmény sértettje esetén a nyomozás során sértettet csak a vele azonos nemű személy hallgathatja ki, illetve a sértett jelenlétével zajló más eljárási cselekményen az eljáró nyomozó hatóság részéről a sértettel azonos nemű személynek is jelen kell lennie.⁸

Álláspontom szerint az eljárásjogi kódex ezen rendelkezése meghaladott, valamint egyenesen diszkriminatívként értékelhető, hiszen a törvény szövegezése „megragadt” annál az idejét múlt forgatókönyvnél, miszerint csak a sértettől külön nemű személyek követhetnek el ilyen jellegű bűncselekményt (a nemi sztereotípiák szerint jellemzően férfiak nők sérelmére). Ezzel szemben gyakran előfordul, hogy a sértettel azonos nemű személy követi el a bűncselekményt.

Csaba Viktória Nikolett és Németh Zoltán György a szexuális erőszak bizonyításának nehézségeit és tapasztalatait bírósági gyakorlaton keresztül vizsgálták. Tanulmányukban is felmerült egy ékes példa a fenti esetkörre⁹. Az ítéleti tényállásban foglaltak szerint a vádlott és kilenc éves nevelt fia együtt fürödtek. Az elkövetés időpontjában a vádlott a fürdés során izgalmi állapotba került, melynek okán a sértettet szexuális cselekmény végzésére kényszerítette.¹⁰

⁸ Be. 89. § (1) bekezdés a) pontja

⁹ Nógrád Megyei Bíróság 9.B.81/2009/11. számú ítélete.

¹⁰ Csaba Viktória Nikolett; Németh Zoltán György: A szexuális erőszak bizonyításának tapasztalatai, reflexiók a bizonyítás nehézségeiről. *Jogelméleti Szemle* 2 (2018) 65. o.

Erdélyi Ákos tanulmányában szintén egy olyan fiatal fiú sértett példájával szemlélteti a traumatizációt, akinek a sérelmére azonos nemű elkövetők követtek el nemi élet szabadsága és nemi erkölcs elleni bűncselekményt. A fiút a családja prostitúciós tevékenységre kényszerítette, illetőleg egy alkalommal a sértett két bátyja és azok barátai kihasználták a bódult állapotát, megkötözték és szexuálisan bántalmazták.¹¹

Garai Renáta kutatása során egy teljes év vonatkozásában elemezte a szexuális kényszerítés és a szexuális erőszak vonatkozásában a bírósági ügyekben jogerőre emelkedett ügyeket. Az aktavizsgálat összesen 263 bűnügyre terjedt ki.¹² A szerző megállapította, hogy az összesen 271 vádlott 326 sértett sérelmére követett el bűncselekményt, melyből a sértettek 16%-a, mintegy 51 fő férfi vagy kislány volt.¹³ Kovács Gyula tanulmányában vizsgálta az erőszakos közöszlés elkövetői körét egy 693 mintát tartalmazó halmaz vonatkozásában, melynek során arra az eredményre jutott, hogy az elkövetők mintegy 98,10 %-a (tehát 680 fő) férfi, míg 1,20 %-a (tehát 8 fő) a női nemhez tartozik.¹⁴ A vizsgálat során a sértetti kört is elemezte a szerző. Ennek során rögzítette, hogy a sértettek 98,64%-a (tehát 1086 fő) nő, illetőleg 1,36%-a (tehát 15 fő) pedig férfi volt.¹⁵

A fentiek alapján vélemezhető, hogy az azonos neműek sérelmére elkövetett nemi élet szabadsága és nemi erkölcs elleni bűncselekmények nagyobb látenciát mutatnak, mint a különemű (főként a nők) sérelmére elkövetett esetek. Az azonos nemű sértettek sérelmére elkövetett szexuális indíttatású bűncselekmények ettől függetlenül – ha csekélyebb számban is, de – jelen vannak a gyakorlatban. Ezek között számos példát vonultattak fel a hivatkozott szerzők. Ezek a tények tehát szemléletesen alátámasztják, hogy az ilyen típusú elkövetés reális, jelen van a gyakorlatban, így a jogalkotásnak reagálnia kell rá.

Tényként kell kezelni, hogy a szexuális tartalmú bűncselekmények traumatizáló hatással bírnak. Erdélyi szerint hatások a sértettnél szinte kivétel nélkül jelentős pszichés funkcióvesztést eredményeznek, a viszonylag enyhe intenzitású alkalmazkodási zavartól a komoly, élethosszig fennmaradó negatív személyiségváltozásokig. Az ilyen bűncselekmények elszenvedőinél a mentális zavarok szinte teljes repertoárja megtalálható (PTSD, ADHD, depresszió, szexuális díszfunkció, bipoláris zavar, stb).¹⁶

A Be. 89. § (1) bekezdésében rögzített (a sértettel azonos nemű kihallgató személyére vonatkozó) követelmény alapját az a sztereotípiája adja, hogy a sértett és az elkövető különböző nemhez tartoznak, jellemzően férfi elkövető(k) és női sértett felállásban. Ez alapján a fentiekben leírt trauma forrása a másik nemhez tartozó személy lehet. A korábban szemléltetett statisztikák és jogesetek alapján rögzíthető, hogy az esetek egy részében a sértett és az elkövető azonos neműek, így a trauma

¹¹ Erdélyi Ákos: Az erőszakos szexuális bűncselekmények pszichotraumatológiája. *Belügyi Szemle* 73 (2025), 1., 76. o.

¹² Garai Renáta: Kitől kell félni a gyermekeket?: kiskorúak sérelmére elkövetett szexuális bűncselekmények a tényadatok tükrében. *Kriminológiai Tanulmányok* 58 (2021) 216. o.

¹³ *Uo.* 214. o.

¹⁴ Kovács Gyula: Az erőszakos közöszlés a számok tükrében. *Magyar Bűnüldöző* 2 (2011), 3-4., 45. o.

¹⁵ *Uo.* 47. o.

¹⁶ Erdélyi, i. m. 72. o.

kiváltására ezen sértettek esetén az azonos nem képviselői alkalmasak. Ezekben az esetekben - bár a Be. 89. § (2) bekezdésének a) pontja lehetővé teszi a rendelkezéstől való eltérést, ahhoz a sértett indítványa vagy hozzájárulása szükséges. Megjegyzendő, hogy az eljárási cselekményen ezekben az esetekben is tartózkodnia kell azonos nemű személynek.¹⁷ Határozott véleményem, hogy az (1) bekezdésben rögzített rendelkezés indokolatlanul hozza hátrányosabb helyzetbe azokat a sértetteket, akik sérelmére velük azonos nemű elkövetők követték el a bűncselekményt. Amennyiben a problémát alaposabban meg kívánjuk vizsgálni, szükséges leszögezni, hogy a (2) bekezdés nem jelent megoldást a helyzetre. Az érintett sértettek részéről a szabályozás egyfajta aktív magatartást vár el indítvány vagy hozzájáruló nyilatkozat formájában, azonban a jogalkotó célja a védett csoportok (külön döntés nélkül különleges bánásmód alá eső személyek) kialakításával és az azokra irányadó rendelkezések lefektetésével kifejezetten az aktív, többlet-magatartás elvárásának mellőzése. Így tehát abban az esetben ha a sértett és az elkövető különneműek, úgy bármilyen aktivitás nélkül, automatikusan érvényesül az a védelmi funkció, ami alapján a törvény a sértettel azonos nemű kihallgató elvárását támasztja. A másik esetkörben ugyanakkor a sértettnek a különnemű kihallgató igényéhez tevőleges magatartást kell tanúsítania.

Véleményem szerint amennyiben a kérdéses rendelkezést összevetjük a régi Be.¹⁸ által használt törvényszöveggel, szembetűnő különbség mutatkozik. A régi Be. 86/A. §-a a következőképpen fogalmazott: *„Ha a nyomozó hatóság, illetve az ügyészség által végzett nyomozás során az ügyész a nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmény (Btk. XIX. Fejezet) vagy a hozzátartozó sérelmére elkövetett személy elleni bűncselekmény miatt folytatott eljárásban különleges bánásmódot igénylő sértettet kíván tanúként kihallgatni, akkor a sértettet csak vele azonos nemű személy hallgathatja ki, feltéve hogy ezt a sértett kéri és az eljárás érdekeit nem sérti.”*

A korábbi eljárásjogi törvény tehát az azonos nemű kihallgató személyére vonatkozóan kizárólag abban az esetben támasztott követelményt, ha a sértett ezt kérte és az eljárás érdekeit nem sértette. Az azonos nemű kihallgató személyére vonatkozó elvárás egyébként a szakirodalomban a leggyakrabban pozitív kontextusban jelenik meg, hiszen a szerzők túlnyomó része a szabályozást megfelelőnek tartja vagy további szigorításokat javasolna. Magyar Irma és Vári Vince tanulmányukban szintén a különleges bánásmód szabályozását vizsgálják, azonban a hangsúlyt a gyermekkorra, mint a különleges bánásmód elrendelésére okot adó tényezőre helyezik. A szerzőpár kiemeli, hogy a gyermekkorúak tekintetében – az őket leginkább érintő bűncselekmények körében – a Be. nem enged teret az olyan kiemelt rendelkezések alkalmazására, mint az azonos nemű személy kihallgató és az ugyanazon személy kihallgató követelménye. A szerzők véleménye szerint kötelezően alkalmazandó intézkedésként kellene e rendelkezéseket előírnia az eljárásjogi kódexnek, melyet egyébiránt ki kellene terjeszteni a fentebb nevesített

¹⁷ Fantoly Zsanett: A különleges bánásmódról és a Barnahus-modellről. *Jogtudományi Közlöny* 77 (2022) 6., 245. o.

¹⁸ A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény.

bűncselekményekre (például a kiskorú veszélyeztetésére).¹⁹

Álláspontom szerint Magyarai és Vári meglátásai részben alaposak, hiszen a gyermekek védelmének a büntetőeljárásjogi szabályokban is fokozottan meg kell jelenniük. Ebből kifolyólag azon kritérium, miszerint a gyermekkorúak kihallgatását ugyanazon személynek kell elvégezni, a mélyebb bizalom és biztonságérzet elérése érdekében üdvözlendő. Az azonos nemű kihallgató elvárását ugyanakkor semmiképpen sem tartom indokoltnak, mivel a gyermekek sérelmére velük azonos nemű elkövető által is megvalósíthatók a szerzők által nevesített bűncselekmények (például a kiskorú veszélyeztetése), de akár a nemi élet szabadsága és nemi erkölcs elleni bűncselekmények is. Ezekben az esetekben ugyanis a sértetteket ért trauma forrása - ahogyan az már fentebb kifejtésre került - nem az ellenkező nem képviselője, hanem éppen egy velük azonos nemű személy.²⁰

3. Az irányelv átültetése az egyes tagállamokban

3.1. Spanyolország. A spanyol büntetőeljárásban a különleges bánásmódot igénylő személyekkel kapcsolatos szabályozást a bűncselekmények áldozatairól szóló 2/2015. évi törvény (*Ley 4/2015, de 27 de abril, del Estatuto de la víctima del delito*) tartalmazza. A törvény III. fejezetében kerültek elhelyezésre az áldozatvédelmi intézkedések, ezen belül pedig a fejezet 23. cikke tartalmazza az áldozatok egyéni értékelésének szempontjait különleges védelmi szükségleteik meghatározása céljából. A 23. cikk 4. pontja rögzíti, hogy a szexuális szabadság elleni bűncselekmények áldozatai esetében a 25.1. cikk a), b), c) és d) pontjaiban foglalt intézkedések minden esetben kötelezően alkalmazandók, tehát a magyar megoldáshoz hasonlóan a sértettek e típusát külön mérlegelés nélkül különleges bánásmódot igénylő személynek tekinti. E körben pedig a nyomozási szakban a 25.1. cikk a következő intézkedéseket rendeli alkalmazni:

- a) a nyilatkozatukat kifejezetten az erre a célra tervezett vagy alkalmassá tett létesítményekben kell felvenni,
- b) a nyilatkozatokat olyan szakembereknek (vagy szakemberek segítségével) kell felvenni, akik speciális képzésben részesültek az áldozatot ért sérelmek csökkentése vagy korlátozása, illetőleg a nemi perspektíva terén,
- c) az sértettől felvett összes vallomást ugyanannak a személynek kell felvennie, kivéve, ha ez jelentősen hátrányosan befolyásolná az eljárást, vagy a vallomást közvetlenül a bírónak vagy az ügyésznek kell felvennie, valamint

¹⁹ Magyarai Irma; Vári Vince: A különleges bánásmód a büntetőeljárásban, fókuszban a gyermekkor. *Magyar Rendészet* 20 (2020), 4., 26. o.

²⁰ Ezt a feltevést támasztja alá Söfi Gyula, Törő Krisztina és Csikós Gábor tanulmánya is, melyben a gyermekek sérelmére elkövetett nemi erkölcs elleni bűncselekményeket vizsgálták igazságügyi szakértői szempontból. A szerzők rögzítik, hogy a különleges bánásmódot igénylő személyek (hangsúlyozva a kiskorúakat) nem kizárólag a bűncselekmény, de a büntetőeljárás miatt is traumatizálódhatnak. A büntetőeljárás ezen hatásának csökkentésére törekedett a jogalkotó, amikor a különleges bánásmód intézményét bevezette. Lásd bővebben: Söfi Gyula; Törő Krisztina; Csikós Gábor: A pszichológiai és pszichiátriai szakértői tevékenység nehézségei a gyermekek sérelmére elkövetett nemi erkölcs elleni bűncselekmények büntetőeljárásában. *Belügyi Szemle* 71 (2023), 7., 1205-1207. o.

- d) a 23.2 cikk b) pontjának 3.º és 4.º alpontjában rögzített sértettek²¹, valamint a szexuális kizsákmányolás céljából történő emberkereskedelem sértettjeire vonatkozó vallomásfelvételeket olyan személynek kell végeznie, aki – a b) pontban rögzített feltételeknek való megfelelés mellett – a sértettel azonos nemű, amennyiben a sértett ezt kérelmezi kivéve, ha ez jelentősen veszélyeztetheti az eljárás menetét, vagy a vallomást közvetlenül a bírónak vagy az ügyésznek kell felvennie

Érzékelhető a markáns különbség a spanyol és a magyar szabályozás között. Míg a spanyol jogszabály a sértett kérelmére biztosítja az azonos nemű kihallgató személyének lehetőségét a nyomozási szakban, addig a hazai rendszer kötelező alkalmazást rendel, melytől kizárólag az érintett indítványára vagy annak hozzájárulásával enged eltekinteni.

Amennyiben megtekintjük a Spanyolországra vonatkozó releváns statisztikai adatokat megállapíthatjuk, hogy a 2023-as évben 1401 esetben történt szexuális bűncselekmény, melyből 324 esetben férfi, míg 1077 esetben nő volt a sértett.²² A statisztikai adatokból ugyan nem állapítható meg, hogy milyen arányban történt azonos neműek közötti elkövetés, ugyanakkor a férfi sértettek esetében feltételezhető, hogy jelentős mértékű az ilyen nemi eloszlás.

3.2. Horvátország. Az irányelvben előírt transzpozíciós kötelezettségnek eleget téve a horvát büntetőeljárás törvényben²³ is megjelennek a különleges bánásmódot igénylő személyekre vonatkozó rendelkezések.

Az irányelv vizsgálat alá vont rendelkezését a horvát büntetőeljárás törvény 5. fejezetének a sértettre vonatkozó szabályokat tartalmazó 1. alcíme 44. cikkének (4) bekezdése tartalmazza, mely szerint: *„A szexuális szabadság elleni bűncselekmények és az emberkereskedelem áldozatainak a törvény 43. cikkében részletezett jogain túlmenően joga van ahhoz, hogy ... 3) a rendőrségen és az ügyészségen vele azonos nemű személy hallgathassa ki, és ha lehetséges, ismételt kihallgatása esetén ugyanaz a személy hallgathassa ki.”*

A fenti jogszabályhely mellett az (5) bekezdés rögzíti, hogy: *„Az áldozat, akit e törvény 43. §-a. bekezdése értelmében különleges védelmi igényűként azonosítottak, a 43. §-a szerinti jogokon túlmenően jogosult arra, hogy ... 2) a rendőrségen és az ügyészségen azonos nemű személy hallgathassa ki, és ha lehetséges, ismételt kihallgatása esetén ugyanaz a személy hallgathassa ki.”*

A horvát szabályozás tehát – a spanyolhoz hasonlóan – az azonos nemű kihallgató személyének a lehetőségét biztosítja. Habár a rendelkezés nem rögzíti expressis

²¹ A 3.º alpont a házastárs, valamint az elkövetővel fennálló hasonló viszonyban álló sérelmére elkövetett bűncselekmények, valamint a rokon (vérségen vagy örökbefogadáson alapuló leszármazó, felmenő, testvér) sérelmére elkövetett bűncselekmények, míg a 4.º alpont a szexuális szabadság és integritás elleni bűncselekmények sértettjeit jelöli.

²² Victims of intentional homicide and sexual exploitation by age and sex. Lásd a statisztikákat az Eurostat felületén:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/crim_hom_vage/default/table?lang=en&category=crim.m.crim_hom, DOI: 10.2908/crim_hom_vage (letöltés dátuma: 2026.05.19.)

²³ ZAKON O KAZNENOM POSTUPKU (Urednički pročišćeni tekst, "Narodne novine", broj 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 - Odluka i Rješenje USRH, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19, 130/20, 80/22, 36/24 i 72/25)

verbis, hogy a sértett indítványa szükséges ehhez, annak értelmezéséből mégis ez következik. Mindazonáltal megállapítható, hogy a horvát szabályozás a spanyolhoz képest kevésbé konkrétan fogalmaz, de az irányelvben foglalt követelményeknek mindkét szabályozás eleget tesz.

A horvát statisztika a spanyolnál is erősebb arányokat mutat a szexuális bűncselekmények nemi eloszlása terén. A 2023-as évben az Eurostat adatai alapján ugyanis 498 esetből mintegy 112 esetben férfiak, míg 386 esetben nők sérelmére következtek el nemi deliktumokat. Ez alapján megállapítható, hogy az esetek közel egynegyed részében férfiak sérelmére történt az elkövetés.²⁴ Ebből a számból még nagyobb számban következethetünk azonos neműek közötti elkövetésre.

3.3. Szlovénia. Szlovéniában a büntetőeljárásra vonatkozó részletszabályokat a Büntetőeljárásról szóló 63/94 számú törvény²⁵ tartalmazza. A kódex második része – hasonlóan a magyar büntetőeljárási törvény dinamikus részéhez – a büntetőeljárás menetét részletezik. Az ún. előzetes eljárásról szóló cím XV. fejezetében található meg a vizsgálat tárgyát képező, különleges bánásmódra vonatkozó rendelkezés, melynek vonatkozásában a 148.b cikke a következőképpen fogalmaz:

„A nemi integritás elleni bűncselekmény, a (szlovén) Büntető Törvénykönyv²⁶ 191. § szerinti családon belüli erőszak bűncselekménye, a közeli hozzátartozók elleni erőszakkal összefüggő bűncselekmény, illetve a sértett nemi identitása miatt elkövetett bűncselekmény sértettjét ugyanaz a személy, és ha a sértett úgy kívánja, vele azonos nemű személy hallgatja ki. A fenti rendelkezések nem alkalmazandók, ha az információ begyűjtése nem késleltethető, vagy ha ezt átmeneti szervezési okok akadályozzák.”

Jól látható, hogy a szlovén szabályozás is kizárólag abban az esetben teszi kötelezővé az azonos nemű kihallgató személyét, amennyiben a sértett kifejezetten úgy kívánja. Amennyiben a sértett erre irányuló indítványt nem terjeszt elő, úgy a hatóság nincsen kötve ehhez a kritériumhoz.

Az Eurostat Szlovéniára vonatkozó 2023-as adatai szerint 177 esetben következtek el szexuális bűncselekményt, melyből 47 esetben férfiak, míg 130 esetben nők voltak a sértettek.²⁷ Ezen adatok szerint az esetek 26,5 %-a férfiak sérelmére történő elkövetést takar, melyből jelentős mértékben következethetünk azonos neműek közötti elkövetésre.

4. Záró gondolatok

A különleges bánásmód körébe tartozó intézkedésekre vonatkozó igény az Európai Unióban az áldozatvédelmi irányelv elfogadásával kristályosodott ki, mely

²⁴https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/crim_hom_vage/default/table?lang=en&category=crim.crim_hom (letöltés dátuma: 2026.05.19.)

²⁵ Zakon o kazenskem postopku (ZKP) (Uradni list RS, št. 176/21 – uradno prečiščeno besedilo, 96/22 – odl. US, 2/23 – odl. US, 89/23 – odl. US, 53/24 in 93/25 – ZNUZJV)

²⁶ Kazenski zakonik (KZ-1) (Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 54/15, 6/16 – popr., 38/16, 27/17, 23/20, 91/20, 95/21, 186/21, 105/22 – ZZNŠPP, 16/23 in 107/24 – odl. US)

²⁷https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/crim_hom_vage/default/table?lang=en&category=crim.crim_hom (letöltés dátuma: 2026.05.19.)

meghatározta az egyes tagállamok számára azokat a minimumkövetelményeket, melyeket az áldozatvédelem területén szabályozniuk szükséges. Az intézkedések között kiemelt szerep jutott többek között a nemi erkölcs és nemi élet szabadsága elleni bűncselekmények sértettjeinek.

A hazai jogrendszerben a hatályos büntetőeljárás törvény átformálta az áldozatvédelem rendszerét, melyben átfogalmazásra kerültek az áldozatvédelmi irányelv átültetésével alkalmazott szabályok. Az új szabályozás szigorúbb és az áldozatokat hatékonyabban védő rendszert kívánt kidolgozni, ugyanakkor az azonos nemű kihallgató személyének kötelezővé tételével indokolatlanul hátrányosabb helyzetbe kerülnek azok a sértettek, akik sérelmére velük azonos nemű személy követett el nemi deliktumot. Ezen személyeknek ugyanis kifejezetten indítványozniuk kell, hogy a tárgyaló intézkedést a hatóság ne alkalmazza.

Figyelemmel arra, hogy az irányelvet az uniós tagállamok is átültették, érdemes összevetni az egyes megoldásokat a magyar szabályozással. A tanulmány e körben a spanyol, a horvát és a szlovén jogszabályi háttér áttekintésére vállalkozott. A vizsgálat eredményeképpen megállapítást nyert, hogy e szabályozások egységesek abban a kérdésben, hogy az azonos nemű kihallgatóra vonatkozó kritériumot kizárólag a sértett indítványára vagy annak kifejezett hozzájárulása mellett engedi alkalmazni, ugyanakkor generális követelményként nem rögzíti.

A hazai szabályozás továbbra is abból az előítéletből indul ki, hogy az erőszakos nemi deliktumokat férfiak követik el nők ellen. A kriminálstatisztika áttekintését követően megállapítható azonban, hogy – habár a legtöbb esetet továbbra is a fenti, klasszikus nemi eloszlás szerint történik – az azonos neműek sérelmére elkövetett szexuális deliktumok is számottevő mértékben jelen vannak a gyakorlatban. Fontos kiemelni ugyanakkor, hogy az ilyen esetek a vizsgáltnál magasabb számban is jelen lehetnek, hiszen itt még nagyobb látencia valószínűsíthető.

A fentiek alapján – de lege ferenda javaslatként – szükségesnek tartom a visszatérést a régi Be. szerinti és a vizsgált tagállamok által alkalmazott modellhez, miszerint az azonos nemű kihallgató személye nem generális követelményként, hanem kifejezetten csak sértetti indítványra vagy sértetti hozzájárulással alkalmazható.

Irodalomjegyzék

- Csaba Viktória Nikolett - Németh Zoltán György: A szexuális erőszak bizonyításának tapasztalatai, reflexiók a bizonyítás nehézségeiről. *Jogelméleti Szemle* 2 (2018) 54-71. o. <https://doi.org/10.59558/jesz.2018.2.54>
- Erdélyi Ákos: Az erőszakos szexuális bűncselekmények pszichotraumatológiája. *Belügyi Szemle* 73 (2025), 1., 63-83. o. <https://doi.org/10.38146/bsz-ajia.2025.v73.i1.pp63-83>
- Fantoly Zsanett: A különleges bánásmódról és a Barnahus-modellről. *Jogtudományi Közlöny* 77 (2022) 6., 243-251. o.
- Garai Renáta: Kitől kell féltetni a gyermekeket?: kiskorúak sérelmére elkövetett szexuális bűncselekmények a tényadatok tükrében. *Kriminológiai Tanulmányok* 58 (2021) 203-220.

- Kiss Anna: A különleges bánásmód (leg)új(abb) szabályai a büntetőeljáráásban. *Miskolci Jogi Szemle: A Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának Folyóirata* 16 (2021), 5., 286-297. o. <https://doi.org/10.32980/MJSz.2021.5.1473>
 - Kovács Gyula: Az erőszakos közöszlítés a számok tükrében. *Magyar Bűnüldöző* 2 (2011), 3-4., 39-54.
 - Magyari Irma - Vári Vince: A különleges bánásmód a büntetőeljáráásban, fókuszban a gyermekkor. *Magyar Rendészet* 20 (2020), 4., 17-30. o. <https://doi.org/10.32577/mr.2020.4.1>
 - Sófi Gyula - Törő Krisztina - Csikós Gábor: A pszichológiai és pszichiátriai szakértői tevékenység nehézségei a gyermekek sérelmére elkövetett nemi erkölcs elleni bűncselekmények büntetőeljárárásában. *Belügyi Szemle* 71 (2023), 7., 1197-1219. o. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2023.7.4>
 - Vári Vince: A gyermekbarát igazságszolgáltatás büntetőjogi és rendőrségi vonatkozásai. *Magyar Rendészet* 13 (2013), 3-4., 71-9
-
-